

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ,
ПСИХОЛОГІЇ ТА ПРАВА

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, БІОЕТИКИ
ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПСИХОСІНЕРГЕТИКИ
ТА АЛЬФОЛОГІЇ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
І ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

ГО «НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ
ОСВІТИ УКРАЇНИ»

ЛЮДИНА ЯК ЦІЛІСНІСТЬ: ФІЛОСОФІЯ, НАУКА І МИСТЕЦТВО ЗЦІЛЕННЯ

Збірник матеріалів VIII Міжнародної наукової конференції

30 жовтня 2025 р.
Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ,
ПСИХОЛОГІЇ ТА ПРАВА**

**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, БІОЕТИКИ
ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ**

**МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПСИХОСІНЕРГЕТИКИ
ТА АЛЬФОЛОГІЇ**

**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ П.П.МЕЧНИКОВА
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
І ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ**

**ГО «НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ
ОСВІТИ УКРАЇНИ»**

**ЛЮДИНА ЯК ЦІЛІСНІСТЬ:
ФІЛОСОФІЯ, НАУКА І МИСТЕЦТВО ЗЦІЛЕННЯ
Збірник матеріалів VIII Міжнародної наукової конференції**

**30 жовтня 2025 р.
Одеса**

*Рекомендовано до видання рішенням Вченої ради
Одеського національного медичного університету МОЗ України
(протокол № 9 від 26 лютого 2026 р.)*

Редакційна колегія:

Абрамович В. Є. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри філософії, біоетики та іноземних мов Одеського національного медичного університету;

Доннікова І. А. – доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії та україністики Національного університету «Одеська морська академія»;

Кривцова Н. В. – кандидат психологічних наук, директор Міжнародної академії психосінергетики та альфології, засновник та голова волонтерського руху дослідників ТОВ «МАПА»;

Лазор Н. В. – старший викладач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов Одеського національного медичного університету;

Ляшенко Д. М. – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та україністики Національного університету «Одеська морська академія», доцент кафедри філософії, біоетики та іноземних мов Одеського національного медичного університету;

Медянова О. В. – кандидат психологічних наук, докторантка Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Мокрієнко Е. М. – старший викладач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов Одеського національного медичного університету;

Терзі О. О. – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри національної безпеки Інституту безпеки ПрАТ «Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"».

Відповідальний редактор:

Ханжи В. Б. – доктор філософських наук, професор, академік ГО «Національна академія наук вищої освіти України», завідувач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов Одеського національного медичного університету.

Рецензенти:

Кірсева З. О. – доктор психологічних наук, професор, завідувачка кафедри загальної психології і психологічного консультування Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Криворучко В. О. – кандидат юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри філософії, політології, психології та права Одеської державної академії будівництва та архітектури.

Матеріали опубліковані в авторській редакції.

Редакційна колегія не завжди поділяє позиції авторів. За точність, достовірність та коректність викладеного матеріалу всю відповідальність несуть автори.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
ФІЛОСОФІЯ МЕДИЧНОГО ЗНАННЯ: ОНТОЛОГІЧНІ, АНТРОПОЛОГІЧНІ ТА ЕПІСТЕМОЛОГІЧНІ МОДЕЛІ	9
Вастьянов Р.С. Етіологія та патогенез як філософські категорії (з позицій синергетичного підходу Германа Гакена до вивчення самоорганізації та розвитку складних нелінійних систем).....	9
Голубович І.В. Філософська антропологія в просторі сучасного антропологічного знання	15
Гусак П.Р. Духовно-тілесна єдність людини у баченні Гедвіґи Конрад-Марціус.....	18
Загрійчук І.Д. Цілісність людини: філософський сенс	25
Пислар В.В. Хвороба як частина людського досвіду: антропологічні й філософські виміри медицини	27
Lyashenko D., Lyashenko V. ABOUTNESS AND TRUTHMAKERS IN MEDICAL KNOWLEDGE	30
ФІЛОСОФІЯ ЗЦІЛЕННЯ: МЕТАФІЗИЧНИЙ, ЕТИЧНИЙ ТА ЕСТЕТИЧНИЙ АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я	36
Бабієнко В.В., Рожнова А.М., Дубовик С.Л. Гігієна як філософія профілактики: громадське здоров'я в епоху хронічних ризиків	36
Клюєва С.Д. Етичний вимір девіантності у творчості: між свободою і відповідальністю	40
Кравцова С.Е. Квантове мислення і філософія самозцілення людини: взаємодія свідомості, тіла та середовища	43
Ма Сіньюй Музика ХХІ століття як простір соціокультурного зцілення особистості	46
Нарбутова Т.Є. Трансцендентальне ядро суб'єктності як основа цілісного самоусвідомлення та ідентичності людини	49
Петрушенко В.Л. Внутрішній світ людини: єдність раціонального та ірраціонального	54
Спаський І.Д. Метакогнітивні здібності в перспективі цілісності людини: метафізичний вимір	57
Ханжи В.Б., Доннікова І.А. Шляхи зцілення людства: життя. розум. моральність. презентація монографії (В. М. Запорожан, В. Б. Ханжи, І. А. Доннікова. Одеса : ОЛДІ+, 2025)	61
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БІОЕТИКИ ТА НООЕТИКИ	66
Пустовіт С.В. Технології навчання для тварин та людей в книзі К.Прайор «Не гарчіть на собаку! Книга про дресирування людей, тварин і самого себе»	66
Banari I.P. ETHICAL DILEMMAS IN THE CARE OF PATIENTS WITH MULTIPLE SCLEROSIS.....	71
Cojocaru V.P. THE ROLE OF SOCIAL BIOETHICS IN MILITARIZED INSTITUTIONS.....	74
Ojovanu V.I., Ojovan V.V. NEUROLOGICAL AND BEHAVIORAL DISORDERS IN CHILDREN WITH DIABETES MELLITUS TYPE 1. BIOETHICAL ISSUES	76
Rubanovici L.P. AUTONOMY AND RESPONSIBILITY IN STROKE CARE: BIOETHICAL PERSPECTIVES.....	81
Spiru S. SOME ASPECTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN NEUROLOGY	86
НАУКА ТА РЕЛІГІЯ У ПОШУКУ ШЛЯХІВ ЗЦІЛЕННЯ ЛЮДСТВА	89
Зубарев О.С. МАХАТМА ГАНДІ І РАБІНДРАНАТ ТАГОР.....	89
Каранфілова О.В., Педченко В.Д. Філософське осмислення простору та досвіду в архітектурній практиці	92
Кравчук О.Р. Національне та релігійне у культурно-філософській концепції Арсена Річинського.....	95
Одинець О.А. Універсальна взаємодія духу та тіла. Практичний аспект	99
Старчевський Ю.І. Взаємозв'язок соціальних та релігійних інституцій при формуванні позитивного морально-етичного фундаменту молоді	105
Шевченко С.Л. Особливості пошуку нових духовних цінностей і пріоритетів в екзистенціалізмі та екзистенціально-гуманістичній психології	109
ОСОБИСТІСНІ РЕСУРСИ ЗЦІЛЕННЯ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ МАЙБУТНЬОГО	115

ЦІЛІСНІСТЬ ЛЮДИНИ: ФІЛОСОФСЬКИЙ СЕНС

Загрійчук Іван Дмитрович

доктор філософських наук, професор,

професор кафедри філософії та соціології,

Український державний університет залізничного транспорту

Проблема цілісності як філософська проблема пронизує собою весь історико-філософський корпус класичних творів мислителів минулого. Проблема не завжди формулювалась чітко та прозоро, проте уже в пошуках першопочатків буття світу античними філософами можна помітити прагнення такої цілісності. Дане прагнення містило у своїй основі запит на осмислення світу як цілого. Саме цілісність світу була предметом інтелектуальних зусиль наших давніх попередників.

Якщо ж дещо деталізувати не лише прагнення, але й результати їхньої роботи, то слід визнати, що визнання основою світу того чи іншого першопочатку давало можливість зрозуміти світ як систему, систему цілісну. І така властивість світу, така його базова характеристика якраз була результатом виведення із єдиної основи всього розмаїття. Це означало, що, не дивлячись на різноманіття, яке доступно чуттєвому пізнанню, на його суперечливість і навіть деяку неупорядкованість, світ все ж є цілісним, підкоряється певним законам, тобто в його основі лежить закон.

Уже Геракліт, незважаючи на певну наївність, увів у філософський і науковий обіг поняття логосу, яким ми послуговуємось до цього часу. Від нього бере початок не лише логіка як інструмент та метод пізнання з набором цілої низки прийомів, але й немала кількість сучасних наук зберегли у своїй назві в якості складника поняття логосу, як наприклад, біологія, зоологія, антропологія і т. п.

Сьогодні, коли ми говоримо про цілісність, мова йде не лише про цілісність світу, але й про цілісність кожного окремого утворення, про різні рівні цілісності, якими так багатий світ. Так, наприклад, в умовах екологічної

кризи на порядку денному стоїть питання про подолання відірваності людини від природи, якої насправді ніколи не було. Адже кожен окремий індивід і всі ми разом не тільки є частиною природи, але живемо за рахунок природи, що знаходиться поза нами. Так про що ж тоді мова? Очевидно, що до пори до часу проблема цілісності, єдності людини з природою не усвідомлювалась належним чином, що таку єдність ігнорували, допоки її порушення не стало загрожувати самому існуванню людини на планеті.

Або розглянемо саму людину, індивіда. Людей, які приваблюють, часто називають цілісними. Зазвичай це означає, що вони зібрані, не розхристані, що, не порушуючи свободу інших, вони вільно, хоч часто і не без надзусиль, прямують до своєї мети. Поняття цілісної особистості якраз і походить від поняття «цілісність». Іншими словами, це та людина, яка має ціль, яка визначилась із своєю місією, говорячи високопарно. Або простіше, цілісна особистість — це та людина, яка визначилась, знайшла своє місце у цьому бурхливому світі, сформулювала для себе свій власний сенс буття, який за неї ніхто визначити не спроможний.

Таким чином, цілісність як єдність притаманна і бажана не лише для світу в цілому, для людини і її єдності зі світом, але й для самої людини. Здоров'я кожного окремого індивіда очевидно слід розглядати не лише як відсутність хвороб, не лише як фізичне здоров'я, але як гармонію тіла і духу. І тут нам на допомогу приходять народна мудрість, яка гласить: у здоровому тілі — здоровий дух. Проте будучи послідовними у своєму розумінні цілісності, добавимо: по духу будується тіло. Від «здоров'я» духу в значній мірі залежить здоров'я тіла, в тому числі і його привабливість.

Медицина в цьому сенсі має цілий набір галузей і спеціалізацій, які охоплюють як соматичну, так і духовну сфери людини, спрямовані на підтримання здоров'я як цілісної характеристики людського буття. Більше того, зусилля медиків інтегровані у соціальну систему, яка виходить за межі здоров'я окремої людини і створює умови для повноцінного цілісного існування людини у суспільстві.

Людина як цілісність: філософія, наука і мистецтво зцілення [Електронне Л 937 видання] : збірник матеріалів VIII Міжнародної наукової конференції (30 жовтня 2025 р., м. Одеса) / Одеськ. нац. мед. ун-т, каф. філософії, біоетики та іноземних мов, Міжнародна академія психосінергетики та альфології та ін. ; відпов. ред. В. Б. Ханжи. – Одеса : ОНМедУ, 2026. – 259 с.

ISBN 978-966-443-141-2

У збірнику матеріалів запропоновано комплексний погляд на актуальні проблеми буття людини, а також перспективи її природного, особистісного та соціокультурного зцілення. Представлено результати осмислення питань відновлення, збереження та розвитку людської цілісності через зіставлення філософських, соціально-гуманітарних, природничо-наукових та мистецьких підходів. Окремою рубрикою висвітлено матеріали круглого столу, присвяченого концептуалізації як філософсько-методологічній засаді наукових досліджень.

Для дослідників питань людського існування та самовдосконалення.

УДК 130.122:7:001(043.2)

Наукове видання

**ЛЮДИНА ЯК ЦІЛІСНІСТЬ:
ФІЛОСОФІЯ, НАУКА І МИСТЕЦТВО ЗЦІЛЕННЯ**

Збірник матеріалів

VIII Міжнародної наукової конференції

30 жовтня 2025 р.

м. Одеса, Україна

Макетування, верстка та дизайн обкладинки – Радичева О. Л.

На обкладинці використана картина Ляшенко В. В.

Електронне видання

Формат 60x84/8. Ум.-друк. арк. 29,91. Тираж 1 пр. Зам. 3061

Одеський національний медичний університет

65082, Одеса, Валіховський пров.,2.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 668 від 13.11.2001.